

NUMIZMATYKA KRAKOWSKA
 Wewnętrzny komunikat Numizmatyczny dla Członków Sekcji
 Numizmatycznej Oddziału Krakowskiego Polskiego Związku
 Filatelistów - Kraków ul. Wislni 8 I p

Redaguje: mgr inż. T. Karkowski

Rok III

w Krakowie w styczniu 1960 r

Nr. 1 /23/

Nowości wydawnicze

Nakładem Państwowego Wydawnictwa Naukowego w listopadzie ub.r. wyszła z druku piękna książka, która powinna zainteresować wszystkich zbieraczy polskich monet królewskich. Są to "Rozprawy o pieniądzu w Polsce pierwszej połowy XVII wieku" wybrane ze starych druków i rękopisów przez Zdzisława Sadowskiego. Pierwsza połowa XVII wieku to panowanie króla Zygmunta III Wazy /1587 - 1632/ wypełnione niezmiernie bogatą ilością mennicy. Bije się mnóstwo pieniądza srebrnego, ale zawartość srebra w groszu zmniejsza się z roku w roku, a po roku 1620 bardzo szybko. Wskutek tego następuje bardzo szybki wzrost cen krajowych, wyrażonych w groszach. Rosną także ceny w groszach płacone za pieniądź gruby: za złote dukaty i srebrne talary, w których szlachta obliczała swoje dochody. Spadającą wartość grosza oznaczała, że za dochody uzyskiwane w groszach można było nabyć coraz mniej talarów i dukatów. To wywoływało wielkie niezadowolenie szlachty i mieszczan. Stąd też w owym czasie wychodzi wiele rozpraw o pieniądzu, w których autorzy podają różne projekty własnej naprawy rzeczy menniczej. Książka warta jest starannego przestudiowania.

Ważne dla zbieraczy banknotów i bonów.

Pieniądz papierowy stanowi przedmiot zbierania dość powszechny, dlatego podajemy naszym członkom do wiadomości, że nasz bratni organ "Śląskie Zapisy Numizmatyczne" od Nr. 8 z listopada ub. r. rozpoczął publikować spis bonów miejskich z lat 1914 - 1923, który będzie mógł stanowić podstawę tworzenia zbioru tych okrzów, dziś w ni-jednym przypadku bardzo już rzadkich. Spis rozpoczęto w układzie terenowym - wojewódzkim, zaczynając od województwa katowickiego najtrudniejszego w zbieraniu, ale zarazem najbar-dziej interesującego. Województwo to składa się - jak wiadomo z 4 części:

- I. Część półn.-wschodnia: Zagłębie Dąbrowskie aż po Częstochowę - dawny zabór rosyjski
- II. Część południowa: Śląsk Cieszyński - dawny zabór austriacki z walutą koronową
- III. Część środkowa: która należała do Polski i od roku 1921 przyłączona do PRL w roku 1945
- IV. Część zachodnia:

Matr. 1/60.

"Sląskie Zepiski Numizmatyczne" - wysyła Katowicki Oddział Polskiego Towarzystwa Numizmatycznego w Będzinie, ul. 22 Lipca Nr. 29 I p. po nadesłaniu w liście poleconym w znaczkach 20 groszowych kwoty 24 zł na cały rok 1960.

Banknoty Królestwa Kongresowego
1824 - 1866

Pieniądz papierowy z tego okresu należy dziś do okazów raczej rzadszych, a sam okres dzielimy na cztery podokresy.

I. Bilety Kasowe Królestwa Polskiego z r. 1824

9 złotych polskich z podpisami komisarzy król.

Ozarnecki - Dembowski
Sobolewski - Szymonowski
Szymonowski - Falecki
Szymonowski - Piater
Winnicki - Kaczkowski
Winnicki - Głubicki

10 złotych polskich z podpisami komisarzy król.

Bronikowski - Sołtyk
Winnicki - Sołtyk

50 zł. pol. z podpisami: Kluczkowski - Bolesta

100 zł. pol. z podpisami: Ozarnecki - Dembowski

II. Emisje złotowe Banku Polskiego z lat 1830 - 1831

/przed powstaniem listopadowym/

W roku 1830 wypuszczono banknoty:

5 zł. pol. z podp.: Lubowidzki - Głuszyński
Lubowidzki - Niepokoyczycki

50 zł. pol. z podp.: Jelski - Głuszyński

100 zł. pol. z podp.: Lubowidzki - Engelhardt

W roku 1831 wydano natomiast Assygnacje Skarbowe. Na ich odwrocie wydrukowana formuła wydania, wypełniana ręcznie

100 zł. pol. bez poddruku barwnego
200 zł. pol. " " "
500 zł. pol. z poddrukami ni bielskim
1000 zł. pol. z poddrukami różowymi

/ciąg dalszy nastąpi/

Nowy skarb. W lecie ub. roku w mieście Parczew woj. lubelskie wykopano skarb jagielloński z XVI wieku - 820 monet ostatnich Jagiellonów, Batorego i Zygmunta III Wazy. Najmłodsza moneta z roku 1588 datuje zakopanie skarbu, który oddano do Muzeum w Lublinie.

-x-x-x-x-x-x-

NUMIZMATYK KRAKOWSKI

Wewnętrzny Komunikat Numizmatyczny dla Członków Sekcji
Numizmatycznej Oddziału Krakowskiego Polskiego Związku
Filatelistów Kraków ul. Wiślana 8 I p

Redaguje: mgr inż. T. Kałkowski

Rok III w Krakowie w lutym 1960 r Nr. 2 /24/

Do wszystkich PT Członków Sekcji Numizmatycznej !

Niewygodne warunki lok.owe, w jakich odbywały się sobotnie zebrania Sekcji Numizmatycznej skłoniły Zarząd Koła Krakowskiego PZF do przydzielenia nam w bieżącym roku innego dnia tygodnia na nasze zebrania, które odbywają się obecnie w tym samym lokalu przy ul. Wiślnej 8 I p

we w t o r k i każdego tygodnia
od godziny 17-tej do 20 - tej.

Zawiadamiając o powyższym prosimy wszystkich Członków zamieszkałych w Krakowie o uregulowanie w ciągu miesiąca lutego br. zaległych składek członkowskich do PZF za rok 1959 i wpłacenie składek za I półrocze br. Uczynić to można w lokalu Związku tylko w srody i soboty każdego tygodnia. Od 1 marca br. począwszy będziemy niestety zmuszeni prosić o opuszczenie sali zebrań tych PT Przybyłych, którzy nie będą mogli wykazać się ostateczną na rok 1960 legitymacją PZF.

Od Redakcji Biuletynu

Przez niedopatrzenie Redakcji, za które przepraszamy, w tekście artykułu o banknotach Królestwa Kongresowego w Nr. poprzednim znalazł się niewłaściwie na str. 46 końcowy ustęp zaczynający się od słów : " W roku 1831 wydano . . ." Ustęp ten prosimy skreślić.

Banknoty Królestwa Kongresowego

1824 - 1866

c.d. z Nr. poprzedniego.

III Emisje złotych w okresie Powstania Listopadowego 1830/31

Rząd Powstańczy zatrzymał w obiegu banknoty Banku Polskiego wydane w roku 1830 o opiewające na 5,50 i 100 złotych polskich, dodając do nich jedynie papierową 1 - złotówkę, wym. 62 x 99 mm drukowaną na cienkim papierze koloru zielonego:

- 1 złoty 1831 - z podpisem Głuszyńskiego
1 złoty 1831 - z podpisem Lubieńskiego.

Sytuacja finansowa Powstania Listopadowego rychło stała się bardzo ciężka, albowiem wydatki wojenne były olbrzymie. Pod naciskiem smutnej konieczności Rząd Narodowy zdecydował się w połowie roku 1831 wydać 6-procentowe

ASSYGNACYE SKARBOWE

"Zabezpieczone na wpływie Zaległości Podatkowych", płatne w cztery miesiące od daty wystawienia z pożyczek zagranicznych o jakie wszczęto starania w Wiedniu, Paryżu i Londynie. Zabezpieczenie było fikcją, nabywców było niewielu, pożyczki zagraniczne nie doszły do skutku, a Powstanie upadło w jesieni 1831 r.

Na odwrocie Assygnacji znajduje się wydrukowana formuła wydania wypełniana i podpisywana ręcznie. Takie wypełnione assygnacje są stosunkowo rzadkie. Po upadku Powstania spora ilość niewypełnionych assygnacji znalazła się w archiwach państwowych. Nie spotyka się

4. wartości nominalne:

- 100 złp - wym. 160 x 95 mm, bez poddruku barwnego
200 złp - wym. 170 x 100 mm bez poddruku barwnego
500 złp - wym. 185 x 135 mm z poddrukami niebieskim
1.000 złp - wym. 190 x 145 mm z poddrukami różowym.

Gdy pożyczki zagraniczne zawiodły, Rząd Narodowy uciekł się do pożyczki wewnętrznej pod tytułem "Pożyczki Polskie". Wypuszczone 100.000 obligacji 600 - złotych, które jednak z powodu negatywnej postawy ziemian nie znalazły nabywców. Obligacje te zaliczamy również do banknotów powstańczych:

600 złp - wym. 140 x 110 mm - data 1.6.1831

IV. Emisje rublowe Banku Polskiego z lat 1847 - 66.

- 1 rubel sr. z datami: 1847, 1858, 1866
3 ruble sr. z datami: 1841, 1843, 1865 i bez r.
10 rubli sr. z daty 1847
25 rubli sr. z daty 1866

K o n i e c .

Ziemia odkrywa skarby

W dniu 4 lipca 1959 r w Trzcincu pow Opole Lubelskie znaleziony skarb już w trzy dni później wyładował w Muzeum Lubelskim. Zawiera ok. 1600 półtoraków, 7 groszy i 35 trojaków Zygmunta III oraz ćwierćtaler austriacki. Najmłodsza sztuka datowana 1622 wyznacza rok zakopania skarbu, który wkrótce zostanie opracowany w "Wiadomościach Num". przez mgr H. Wojtulewicz, pracownika naukowego Muzeum Lubelskiego.

Kobiec brytyjskich "farthingów"

Najmniejsza moneta brytyjska farthing równy ćwierci pensa nie jest już wart brązu z którego został wybity. W obiegu znajduje się obecnie 203.500.000 tych monet, które wkrótce zostaną wycofane z obiegu.

. x . x . x . x . x . x .

NUMIZMATYKA KRAKOWSKA

Wewnętrzny Komunikat Numizmatyczny dla Członków Sekcji
Numizmatycznej Oddziału Krakowskiego Polskiego Związku
Filatelistów Kraków ul. Wisła 8 I p

Redaguje: mgr inż. T. Kałkowiak

Rok III

w Krakowie w marcu 1960 r

Nr. 3 /25/

Nowości bibliograficzne

Z dużym opóźnieniem otrzymaliśmy wreszcie podwójny, 3-4-ty zeszyt kwartalnika "Wiadomości Numizmatyczne" 1959. Trzeba przyznać że jest to nie tyle zeszyt ile już książka, zawierająca cały szereg interesujących artykułów.

A. Szemiothowa daje szczegółowy opis kolekcji monet Chersonozu Taurydzkiego, stanowiącej część zbioru monet greckich z nad Morza Czarnego, zgromadzonego przed laty przez Dra med. I. Terleckiego z Kerczu na Krymie. Zbiór ten zakupiony przez Muzeum Narodowe w Warszawie w roku 1925, wywieziony przez hitlerowców na Śląsk, został znaleziony w roku 1945 pod Świdnicą i szczęśliwie powrócił do Warszawy. Doc. Dr. Kiersnowski omawia brakteaty piastowskie z czasów Bolesława Krzywoustego, zaś prof. Gumowski opisuje raz jeszcze sferę monetarną z półgroszkami świdnickimi, które w XVI w. zalały Polskę, Litwę i Prusy. Dla wszystkich zbieraczy ważna jest praca H. Jędrzejewskiej, która w artykule "Zagadnienia korozji metali w numizmatyce" omawia zasady konserwacji monet. Bogate kroniki wykopalisk i notatki bibliograficzne kończą ten zeszyt zamykający III rok wydawnictwa.

Obliczanie dat na monetach muzułmańskich

Nr. 5 dwumiesięcznika "Z Otchłani Wieków" z roku 1959 mgr A. Gupieniec publikuje pod tym tytułem interesujący artykuł, którego treść w skróceniu podajemy tu do użytku naszych członków. Jak wiadomo era muzułmańska rozpoczyna się w roku 622 n.e. w którym nastąpiła "Hedżra" tj. pielgrzymka Mahometa do Mekki. Zdawałoby się że do daty na monecie arabskiej czy tureckiej wystarczy dodać 622 lata, aby otrzymać datę naszej ery. Tak nie jest, albowiem rok muzułmański jest nieco krótszy, co daje na 100 lat różnicę ok. trzech lat. Trzeba zatem od otrzymanej daty n.e. odjąć jeszcze 3% daty muzułmańskiej, co autor objaśnia na przykładzie lanej brązowej monety marokańskiej z wyraźną datą 1289. Datę naszej ery otrzymamy tu ze wzoru:

$$1289 + 622 - \frac{3 \times 1289}{100} = 1872,4$$

monetę tę zatem wydano w latach 1872/73. Zbieraczom monet Bliskiego Wschodu wiadomość ta bardzo się przyda.

Poczet banknotów polskich

Od dłuższego czasu opisujemy w naszym biuletynie banknoty polskie których ogólną klasyfikację podaliśmy jeszcze na str. 22.

Prosimy ją przejrzeć i stwierdzić, że od tego czasu opisaliśmy dokładnie:

1. Banknoty Kościuszkowskie 1794 na str. 39 - 40
2. Banknoty Księstwa Warszawskiego na str. 42, 43 i 44
3. Banknoty Królestwa Kongresowego 1824 - 66:
 - a/ bilety kasowe Król. Polskiego 1824 na str. 46
 - b/ emisje złotowe Banku Polskiego 1830 na str. 46
 - c/ emisje Powstania Listopadowego 1831 na str. 47
 - d/ emisje rublowe Banku Polskiego 1847 - 66 na str. 48

będziemy nadal prowadzić opis dalszych wydań papierowego pieniądza polskiego w układzie chronologicznym.

4. Bony pańszczyzniane

z I połowy XIX wieku

Oprócz metalowych bonów pańszczyznianych, których znamy pokazaną ilość w pierwszej połowie XIX wieku kursowały jeszcze bony papierowe dominialne, których ilość nie jest jeszcze ustalona. Do nich należą:

1. Kasa góbr. Białaczowskich /pow. Opoczno woj. kieleckie/
groszy 10, 15, zap. 1, 2, 5 / 5 wartości/
2. Prowent góbr. Klucki, Parzno, Strzyżewice
groszy 5, 10, zap. 1, 2.
3. Klucz Maszowski rok 1811 ?
groszy 5, 10, 15.

4. W roku 1949 kierownik Muzeum w Puławach mgr. Zygmunt Nowakowski podczas poszukiwań terenowych w pałacu Zamojskich w Podzamczu w pow. garwolińskim znalazł na strychu dobrze zachowany bon pańszczyzniany, niestety niezlokalizowany. Legenda brzmi:

Bilet najmu na groszy 10

Bon pochodzi z pierwszych lat XIX wieku i znajduje się w Muzeum w Puławach.

Niewątpliwie znajdują się jeszcze pewnie i dalsze okazy z tego działu. Te które tu podaliśmy są bardzo rzadkie.

Ważna wiadomość dla zbieraczy bonów

Nasz członek ziemiejsowy ppłk M. Kowalski z Warszawy przygotowuje do druku ilustrowany spis bonów wojennych polskich z lat 1914 - 1924. Zbieracze bonów z radością powitają tę wiadomość, gdyż wydany przed 35 laty spis bonów Tadeusza Solkiego jest już od ćwierć wieku zupełnie wyczerpany.

NUMIZMATYK KRAKOWSKI

Wewnętrzny komunikat numizmatyczny dla członków Sekcji Numizmatycznej Oddziału Krakowskiego Polskiego Związku Filatelistów - Kraków ul. Wisła 3 I p

Redaguje: mgr inż. Tadeusz Krakowski

Rok III

w Krakowie w kwietniu 1960 r

Nr. 4 /26/

Wystawa "MONETA PIASTOWSKA"

została uroczystie otwarta w dniu 12 kwietnia 1960 w salach Sukiennic, jako pierwsza krakowska impreza poświęcona Tysiącleciu Polski. Bezpośrednim powodem i przedmiotem wystawy był wspaniały dar olbrzymiego - w skali europejskiej - zbioru monet piastowskich, przekazanego do Muzeum Narodowego w Krakowie przez spadkobierców zmarłego przed 9 laty prof. Dr. Zygmunta Zakrzewskiego.

Trudno przypuścić, aby ktoś z naszych lokalnych członków nie zwiędził w najbliższym czasie tej niezmiernie ciekawej wystawy. Znajdujemy tu najrzadsze monety Polski Piastowskiej: denary Mieszka I i Bolesława Chrobrego, księcia zachodnio-słowiańskiego jaksy z Kopnika /dziś Kopenick - śródmieście Berlina/, dalej monety książąt i miast śląskich oraz monety księstwa mazowieckiego. Takich "cudów" polskiej numizmatyki średnio-wiecznej i w takim komplecie - jak na tej wystawie - nie można zobaczyć w żadnym z Muzeów Polski.

Notatki bibliograficzne

Dąbrowski K. Trzy skarby z okolic Kalisza. Miesięcznik "Mówią Wieki" 1959 Nr. 7.

1. Mały skarb dirhemów arabskich z osiedla Szałe koło Piwonie pod Kaliszem zawierał niewielką ilość monet wybitych w Taszkencie i Samarkandzie w pierwszej połowie X wieku.
2. Skarb z Kościelnej Wsi pod Kaliszem, wydobyty w roku 1958 zawierał trzy i pół tysiąca monet Władysława Jagiełły, Wernończyka, Kazimierza Jagiellończyka i krzyżackie szelągi Wielkiego Mistrza Michała Kuchmeistera von Sternberg. Zkopany w drugiej połowie XV wieku.
3. Trzeci skarb wykopany jeszcze w roku 1935 w Słuszkowie pod Kaliszem i ujawniony dopiero w roku 1958, jest prawdziwą rewelacją numizmatyczną. Zawiera olbrzymią ilość 13.350 monet piastowskich i 25 paciorków srebrnych i zkopany był w pierwszych latach XII wieku. Numizmatykom powinno dobrze utkwieć w pamięci określenie "skarby słuszkowski", ponieważ w ciągu najbliższych lat wielokrotnie jeszcze będzie ^{my}powracać do opisu monet, ujawnionych w tym skarbie. Już dzisiaj sygnalizujemy, że badanie tej olbrzymiej ilości monet potrwa kilka lat.

Dopiero je rozpoczęto, a już możemy stwierdzić, że w skarbie tym znajduje się ponad 100 sztuk denarów "typ z krzyżem" pałatyne Sieciecha z czasów panowania Władysława Hermana /koniec XI wieku/. Wykopaliśko jest więc sensacyjnej!

Do za p a m i ę t a n i a :

Oddanie do zbiorów publicznych 5 - tysięcznej kolekcji piastowskiej prof. Z. Krzewskiego i ujawnienie skarbu słuszkowskiego - 13 500 monet piastowskich - to dwa pomnikowe wyderzenia numizm tyczne na progu milenium Polskiego.

Od Redakcji

Opisując w poprzednim numerze bony pańszczyzniane z pierwszej połowy XIX wieku - do opisanych tam 4 pozycji prosimy dopisać jeszcze 5-tą.

5. Dobra Jabłonowo:

groszy 10, 15, 25 i 30.

Przepraszamy za niedopatrzenie!

poniżej dalszy ciąg spisu polskiego pieniądza papierowego.

V. Galicyjskie bony kupieckie z okresu

Wiosny Ludów 1848 - 1849.

Są to prawdziwe "cudeńka" numizmatyczne, mało komu dostępne i to w nielicznych egzemplarzach.

Okres "Wiosny Ludów" stara feudalna Austria przeżywała szczególnie ciężko. Wojna austriacko - włoska, powstanie węgierskie Kossutha i ogólne zamieszki europejskie, wszystko to razem z fatalnym kryzysem finansowym Austrii spowodowało zniknięcie z obiegu nie tylko srebrnej, ale nawet i żelazkowej monety. Podobnie jak i we wszystkich krajach koronnych austriackich, również i w Galicji zjawiają się dość licznie papierowe bony prywatne. Ich cechy ogólne:

1. tylko nieliczne z nich mają tekst polski,
2. przeważnie drukowane są w języku niemieckim,
3. często posiadają dodatkowy tekst hebrajski

Przed kilkunastu laty nasz czołowy badacz polskiego pieniądza papierowego Tadeusz Solski /Wrocław - Ossolinum/ zbadał kilka lwowskich zbiorów numizmatycznych, a przede wszystkim zbiory Ossolinum i Biblioteki Pawlikowskich i piękny plon swoich poszukiwań zestawił w pracy: Solski T. Bony galicyjskie z lat 1848 i 1849. Zapiski Numizm tyczne Lwów 1925 Nr. 1 do której odsyłam wszystkich, których ta sprawa interesuje. W skąpych ramach biuletynu nie da się tu opisać tych bonów powtórzyć. Zresztą rzadkość tych okazów bynajmniej tego nie wymaga.

NUMIZMATYK KRAKOWSKI

Wewnętrzny Komunikat Numizmatyczny dla Członków Sekcji
Numizmatycznej Oddziału Krakowskiego Polskiego Związku
Fil. telistów Kraków ul. Wiślna 8 - skrytka pocztowa Nr. 756.

Redaguje: mgr inż. T. Kąkrowski.

Rok III

w Krakowie w maju 1960 r

Nr. 5 /27/

Dewaluacja dukata i talara
na przełomie XVI i XVII wieku.

Każdy zbieracz monet polskich powinien przyswoić sobie dokładnie garść podstawowych wiadomości dotyczących wzajemnego związku między ceną monet złotych, grubych monet srebrnych i drobnej monety srebrnej za panowania ostatnich Jagiellonów i Zygmunta III. Sejm Piotrkowski w roku 1496 za panowania króla Jana I Olbrachta określił wartość powszechnie w Polsce kursującego złotego dukata węgierskiego na "pół kopy" groszy, względnie "kope" czyli 60 półgroszy. W całej Europie środkowej liczone wówczas na kopy groszy - moneta ta była drobna, a taki rachunek w rozwijającym się handlu wcale uciążliwy. Dlatego z początkiem XVI wieku, najprzód w Czechach a później i w Polsce zaczęto bić grubą monetę srebrną - talar - wartości 30 groszy płaconych półgroszkami i groszami zaś później również monetą 3 - groszową /trojakami/ i 6-groszową /szóstakami/.

Przez kilka lat po uchwale Piotrkowskiej w latach 1496 - 1501 utrzymywano się w Polsce nekazana relacja:

1 dukat = 1 talar = 30 groszom = złotemu.

Ten idealny kurs zaczął się jednak szybko psuć. Już za króla Aleksandra /1501 - 1505/ dukat kupowany za pojedyncze srebrne półgrosze zaczyna drożeć i ok. roku 1505 kosztuje już nie 30 ale 32 grosze, poczym drożeje dalej i pod koniec panowania króla Zygmunta I Starzego w roku 1544 osiąga cenę 50 groszy drobnym srebrem. Tu zaczyna się najciekawsza historia.

Oto złoty ustanowiony w Piotrkowie w roku 1496 jako równowartość 30 groszy, tak szybko utrwalił się w polskich obrechunkach finansowych, że pozostał teoretyczną obrechunkową jednostką 30-groszową bez odpowiednika w brzęczącej monecie. Ten złoty polski obrechunkowy otrzymał się do połowy XIX wieku a w zaborze rosyjskim jako pieniądz ludowy do roku 1915 w którym zniknęła z Polski kopiejka /15 kopiejek równało się 30 groszom czyli złotemu/.

Natomiast prawdziwy złoty dukat, który w ciągu wieków stale drożeje nazwany został "czerwonym złotym". Za panowania Zygmunta Augusta zaczyna też drożeć i talar - trzeba płacić za niego coraz więcej drobnych groszy, trojaków czy szóstaków i trwa ten stan przez cały wiek XVII.

Najlepiej obrazuje to tabela, którą wyjął z artykułu W. Terleckiego "Czy złoty polski był kiedykolwiek złotą monetą?", wydrukowanego w miesięczniku "Mówią Wieki" Nr. 9 z 1959 str. 12

P a n o w a n i e	lata	Wartość dukata groszy	Wartość talara groszy
Jan Olbracht	1492 - 1501	30	30
Aleksander	1501 - 1505	30 - 32	30
Zygmunt I	1506 - 1548	32 - 50	30
Zygmunt August	1545 - 1572	51 - 54	30 - 34
Stefan Batory	1576 - 1586	54 - 56	34 - 35
Zygmunt III Waza	1587 - 1632	56 - 165	35 - 90

A złoty polski ciągle nie jest monetą, lecz we wszelkich obliczeniach liczy się jako odpowiednik 30 groszy! Wobec tego dla utrwalenia sobie powyższych wiadomości ustalamy z podanej tabeli:

Przy końcu panowania Zygmunta III Wazy /rok 1632/ :

- 1 talar płatny drobą monetą srebrną kosztuje 90 groszy czyli równo 3 złote polskie
- 1 dukat, czyli czerwony złoty kosztuje 165 groszy czyli 5,5 złotego a więc niemal 2 talary.

Jako brzęcząca moneta złoty polski pojawił się dopiero za panowania Jana II Kazimierza, ale o tym napiszemy osobno.

--x-x-x-x--

Medalistyka czekoladowa

Zakłady Cukiernicze im. 22 Lipca /dawniej E. Wedel/ w Warszawie zaczęły w ubiegłym roku produkować czekoladki w formie medali portretowych z podobiznami Kościuszki, Mickiewicza i innych. Są one zwijane w srebrzysty staniol i sprzedawane luzem lub kompletami w kasetkach. Należy wiedzieć, że zagraniczne firmy już od wielu lat prowadzą taką produkcję. Włoskie czekoladowe medale antyczne rzymskie srebrne i złote cieszą się u turystów znacznym powodzeniem. Są one również doskonałym środkiem propagandowym numizmatyki wśród młodzieży.

Ziemia Kielecka oddaje skarby

Zycie Warszawy Nr. 272 z 13.XI.1959 podało, że w Młodkowicach powiat koński podczas orki wydobyto naczynia gliniane z monetami Władysława Jagiełły i Kazimierza Jagiellończyka. Skarb znajduje się w Muzeum Świętokrzyskim w Kielcach.

Dzieci szkolne wykopały skarb

W miejscowości Chlewiska pow. Inowrocław, woj. Bydgoszcz - podczas sadzenia drzewek - w ogrodzie szkolnym dzieci wykopały naczynko gliniane zawierające monety krzyżackie z przełomu XIII i XIV wieku, które obecnie znajdują się w gabinecie numizmatycznym Muzeum w Toruniu. Donosi o tym "z Otchłani Wieków" Nr. 1 z 1960 r.

Skarb rzymskich denarów z III wieku

Podczas robót ziemnych w Gloucester w Anglii, wykopano olbrzymią, bo kilka tysięcy sztuk liczący skarb rzymskich denarów z czasów dynastii Antoninów. Znalezione monety stanowią bardzo interesujący przyczynek do polityki finansowej cesarstwa rzymskiego w okresie jego największej ekspansji imperialnej.

Są to denary tylko z wyglądu srebrne, naprawdę zaś miedziane, grubo posrebrzone tzw. "nummi subaerati". Stanowią one kapitalny przykład oficjalnego fałszerstwa państwowego na wielką skalę. Uprawiały je mennice cesarskie, bijąc denary z miedzi i srebrząc je, aby powiększyć rentowność wypraw handlowych do dalekich północnych krajów gdzie płacono fałszywym pieniądzem za cenne towary nabywane od "barbarzyńców".

Wielki skarb z Gloucester potwierdza ten proceder, którego dowody znajdują się również w skarbach rzymskich wykopywanych na naszych ziemiach. Pisze o tym prof. Gumowski w swej pracy "Moneta w Starożytności", publikowanej w "Wiadomościach Num.- Arch" w rocznikach 1928/29 i 1930.

Zmiana kursu waluty radzieckiej

W ostatnim czasie opublikowano uchwałę radziecką o 10-krotnym zwiększeniu siły nabywczej rubla radzieckiego z dniem 1 stycznia 1961 r. W związku z tym nastąpi emisja nowych pieniędzy, zaś monety, znajdujące się obecnie w obiegu powinny być wymienione na nowe w stosunku 1 nowy rubel za 10 rubli dotychczasowych.

Mennice Leningradzka przystąpiła już do bicia nowych monet. Produkcja ich jest całkowicie zautomatyzowana, zdąży więc na czas z zapotrzebowaniem w nowe monety olbrzymiego państwa jakim jest Związek Radziecki.

Również moskiewska Wytwórnia Papierów Wartościowych przystąpiła już do drukowania nowych banknotów ważnych od nowego roku 1961.

Odmiany stempla na kursujących monetach radzieckich

/opracował Dr. Z. Zabiński/

Wobec zmiany waluty radzieckiej, zapowiedzianej powyżej, zbieracze monet radzieckich winni sprawdzić, czy posiadają w swych zbiorach pełny komplet odmian monet dziś kursujących. Nie wszyscy - jak sprawdziliśmy, znają te odmiany.

Na awersie monet radzieckich bieżącego typu wprowadzonego w roku 1934 na herbie ZSRR, wieńiec z kłosów owinięty jest stęgami. Wśród tych - licząc w tym również dolną stęgę poziomą, jest tyle ile aktualnie w danym roku było republik związkowych.

Ponieważ w ciągu ostatniego ćwierćwiecza ilość Republik zmieniła się czterokrotnie, przeto przy niezmiennym typie monety rozróżniliśmy cztery kompletne serie monet, różniących się jedynie ilością wstęg w herbie.

Seria I. Roczniki 1934 - 1936 - 7 wstęg!

Od grudnia 1922 r. do grudnia 1936 r. w skład ZSRR wchodziło 7 republik związkowych: 1. Rosyjska Federacyjna, 2. Ukraińska, 3. Białoruska, 4. Zakaukaska Federacyjna, 5. Uzbecka, 6. Turkmeńska i 7. Tadżycka.

Seria II. Roczniki 1937 - 1946 - 11 wstęg!

W grudniu 1936 r. na podstawie uchwalonej nowej konstytucji ZSRR Zakaukaska Federacyjna Republika została rozwiązana, a na jej miejsce utworzono 3 nowe republiki związkowe: 4a/ Gruzjińska, 8/ Azerbejdżańska i 9/ Armeńska. Ponadto utworzono dwie nowe republiki: 10/ Kazachską i 11/ Kirgiską.

Seria III. Roczniki 1947 - 1956 - 16 wstęg!

Reforma konstytucji ZSRR w lutym 1947 r. wprowadziła w skład Związku 5 dalszych republik związkowych: 12. Litewską, 13. Łotewską, 14. Estońską, 15. Karelofińską i 16. Mołdowską.

Seria IV. Roczniki 1957 - 1960 - 15 wstęg

W roku 1956 Republika Związkowa Karelofińska została przekształcona w republikę autonomiczną, wchodzącą w skład Republiki Federacyjnej Rosyjskiej. W ten sposób liczba republik związkowych zmniejszyła się do liczby 15.

Uzupełnienie Katalogu Monet Terleckiego

W Wiadomościach Numizmatycznych 1958, Nr. 3, str. 47 u góry, w "Katalogu Monet Polskich bitych w okresie 1917 - 1944" opracowanym przez W. Terleckiego stwierdziliśmy brak dwóch istotnych odmian 5 - złotych z Nike rocznika 1928, a mianowicie:

Nr. 103a/ - jak numer 103 ale moneta bez dźwięku met. licznego /jak drewniana!/. Starsi zbieracze pamiętają dobrze hałas jaki podniesione w całym kraju po ukazaniu się tych bezdźwięcznych monet. Początkowo sądzono, że pojawiły się masowo falsyfikaty doskonałego stempla. Okazało się rychło, że mennicy dostarczono krążków srebrnych o wewnętrznej strukturze rozwarstwionej, pełnej próżni powietrznych które odebrały monecie dźwięk. Sztuki te ściągnięto natychmiast z obiegu. Ponieważ są teraz dość rzadkie, chyba trzeba przyznać im punktację 10.

Nr. 104b/ - jak Nr. 104 - bez znaku mennicy, 1 - też bez napisu na obrzeżu /rancie/ Sztuki b. rzadkie - nie będzie za wysoka punktacja 15.

-X-X-X-X-X-

NUMIZMATYK KRAKOWSKI

wewnętrzny komunikat numizmatyczny dla członków Sekcji
Numizmatycznej Oddziału Krakowskiego Polskiego Związku
Filatelistów - Kraków ul. Wiślna 8 I p. skr.poczt.756

Redaguje: mgr inż. T. Krakowski

Rok III w Krakowie w sierpniu i wrześniu 1960 r
Nr. 8/9 - ogólnego zb. 30/31

Nowe dzieła numizmatyczne

GUMOWSKI i PELCZAR Pieniądz gdański 1814 - 1939

Gdańsk 1960 Gdańskie Tow. Naukowe. 118 stron tekstu i rycin.
Cena 24 zł.

Z wielką radością sygnalizujemy ukazanie się w miesiącach wakacyjnych br nowego podręcznika numizmatycznego, który wypełnia dotkliwą lukę w całości polskiej numizmatyki. W nowej książce otrzymujemy doskonałe i kompletne opracowanie przedmiotu. Obejmuje ono:

I. Okres okupacji pruskiej w Gdańsku w latach 1814 - 1920 w którym pieszczą się liczne monety, banknoty i bony z lat I wojny światowej

II. Monety i banknoty Wolnego Miasta Gdańskie - urzędowe i prywatne. Tu wyodrębniono dwa podokresy:

- a/ Wielka Inflacja Niemiecka z lat 1922 - 23, które zakończyła się stabilizacją waluty po kursie 1 gulden równy 750 miliardom marek,
- b/ emisje guldenowe w monetach i banknotach

Nowa publikacja pomoże wszystkim zbieraczom w należyty uporządkowaniu Ich zbiorów. Należy jeszcze podkreślić znaczenie bardzo obszernego materiału ilustracyjnego oraz staranną szatę graficzną nowego wydawnictwa w które radzimy szybko się zopatrzyć.

Nowe publikacje zagraniczne

Dzięki rozwijającym się stosunkom międzynarodowym w dziedzinie wymiany książek ukazały się we wrześniu br w księgarniach krakowskich dwie arcyciekawe publikacje.

Pierwsza z nich, to:

Fred Reinfield Treasury of the World's Coins

New York 1955. 224 strony 587 rycin monet Cena 52.50 zł

Książka omawia monety całego świata, od antycznych do najnowszych, oczywiście każdy kraj w niewielu zdaniach i niewielu rycinach. Niemniej zebrany materiał jest bardzo interesujący zwłaszcza ostatnia ćwierć objętości w której autor omawia na ogół mało nam znane monety z morskich. Papier doskonały, ryciny pięknie odbite oraz aktualne ceny wszystkich monet pokazanych na rycinach.

matr. 39/60

Interesuje nas Połtka, Pokazano słynną 100-dukutowkę Zygmunta I z roku 1621, odkrywaną ostatnio z kandy wraz z częścią srebrów wawelskich. W cenniku podano jej wartość na 7.500 dolarów. Oprócz tego mamy tam jeszcze 4 monety pamiątkowe:
 5 złotych 1830 na pam. Powstania Listopad./10 dol./
 10 zł. z Sobieskim 1683 - 1933 /10 dol/
 10 zł. z orzełkiem legionowym 1934 /12,50dol/
 5 zł. z okrętem 1936 /5 dol./

Drugie wydawnictwo pochodzi z Czechosłowacji i opracowane jest w języku niemieckim:

DITTRICH, HRBAS I MARCO. Antike Münzen aus Olbia und Pantikapaum. Praha 1959. 173 str. 157 rycin, 102 - zł.

Jest to wspaniały album zawierający ogromne powiększenie monet dwu kolonii greckich Olbii i Pantikapei, prawdziwa kopernikowa wzdłuż artystycznych przenoszących nas do tej odległej epoki, gdy na paręset lat przed naszą erą na wybrzeżu północnym Morza Czarnego, w krainie Scytów osiedleni Grecy kupcy wytworzyli własną oryginalną kulturę. Prócz innych zabytków sztuki, odkrywa tam współczesna archeologia również i monety, przeważnie bardzo rzadkie. Miłośnicy monet antycznych chętnie zajątrzą się w to nowe wydawnictwo.

Katalogi numizmatyczne Bolcewicza

W naszych tranzakcjach wymiennych powołujemy się często na "katalog Bolcewicza", jako miarodajny dla oceny polskich monet królewskich.

Zapewne nie wszyscy wiedzą, że firma B. Bolcewicz, księgarnia i antykwariat w Warszawie, założona przy Placu Saskim Nr. 5, rozpoczęła w roku 1892 handel numizmatami i wydawnictwo katalogów numizmatycznych, które dzisiaj należą do dużych rzadkości bibliofiliów.

W ciągu 11 lat swego istnienia księgarnia Bolcewicza wydała ogółem 11 katalogów, które tu w pełnym komplecie zestawiamy do użytku zbieraczy:

1. Rok 1892 Katalog numizmatów Nr. 1
2. Rok 1893 Katalog numizmatów Nr. 2
3. Rok 1893 Katalog numizmatów Nr. 3
4. Rok 1894 Katalog talarów ze zbioru T. Jackowskiego
5. Rok 1895 Katalog monet polskich /zbiór hr. Sobieńskiego/
6. Rok 1896 Katalog numizmatów Nr. 4
7. Rok 1900 katalog monet polskich od roku 1795

/to jest bodaj że najważniejszy z katalogów Bolcewicza z najsłabszymi aktualnymi cenami podanymi w rublach i ważnymi obecnie w roku 1960 z mnożnikiem x 75. Aktualna wartość antykwaryczna tego katalogu kształtuje się między 175 a 200zł.

8. Rok 1902 Karta katalogowa wydrukowana w Warszawie a dołączona w Krakowie do dzieła Karola Plagego "Monety Królestwa Polskiego" / w języku francuskim/ Kraków 1902.

9. Rok 1895 Katalog zbioru E. Witttyga / w j. rosyjskim/
10. Rok 1899 Katalog zbioru E. Witttyga / z 1 t. blicza rycin/
11. Rok 1903 Katalog numizmatów Nr. 11

Poczet banknotów polskich

Na str. 50 naszego biuletynu zastawiliśmy dotychczas opublikowany materiał z dziedziny polskiego pieniądza papierowego. Na tej samej stronie opisaliśmy

Dział 4. bony pańszczyzniane z pierwszej połowy XIX wieku / z uzupełnieniem na str. 52/

Następnie na str. 52 zamieściliśmy kilka słów ogólnego poglądu na bardzo rzadkie okazy:

Dział 5. galicyjskie bony kupieckie z okresu wojny Ludów 1848 - 1849.

Bokiem opisujemy teraz inflację pieniądza papierowego prywatnego w Królestwie Kongresowym - w dobie Powstania Styczniowego

6. Bony Królestwa Kongresowego z lat 1860 - 65

W latach 1860 - 65 na terenie Królestwa Kongresowego nastąpiła silna inflacja prywatnych bonów papierowych. Jej najcięższe nasilenie przypada na rok 1863.

Powodem tej inflacji była równoczesna inflacja rosyjskich bilatów skarbowych, jako skutek złego położenia finansowego Rosji. Bilaty te szybko uległy dewaluacji, ludność Kongresówki uciekała od nich chowając "do podchochy" obiegowe monety miedziane, bite wówczas przez mennicę warszawską. Mennica nie była w stanie wyprodukować tyle monet aby zastąpić nimi ubytek pieniądza obiegowego, występując więc w całym kraju ogromny brak monet zdawkowych, przyczynił się do wywołania.

W tych warunkach jest rzeczą naturalną, że inicjatywę prywatna wzięła za środek zaradczy w postaci papierowego pieniądza zastępczego.

Te bony prywatne cieszyły się dużym zaufaniem ludności. Wydano ich ponad 4 mln sztuk. Wydawców było kilkuset, jest więc rzeczą zrozumiałą że trudno tutaj wyliczyć wszystkie odmiany, co zresztą nie jest potrzebne jeśli się zwąży, że po 100 latach są to dzisiaj okazy zbitykowe, rzadko spotykane i kosztowne. Szansa ich napotkania jest minimalna. Posiadamy zresztą piękną i wyczerpującą literaturę z tego zakresu.

Tadeusz Solski opracował ten okres kilkakrotnie:

w r. 1919 w "Wiadomościach Num. Archeologicznych"

w r. 1928 w "Lwowskich Zpiszkach Numizmatycznych"

w r. 1928 w osobno wydanej broszurze,

wreszcie w opracowaniu kompleksowym:

w r. 1936 w "Wiadomościach Num.-Archeolog."

wydanym również w osobnej broszurze, Kraków 1937 pięknie ilustrowanej - 29 stron - 15 rycin.

Jest również opracowanie specjalistyczne bonów wydanych w okręgu

łódzkim: J. Litwin. Łódzkie surogaty monety zdawkowej z okresu

Powstania Styczniowego. Łódź 1928. 60 str. b z rycin.

NUMIZMATYK KRAKOWSKI

Wewnętrzny Komunikat Numizmatyczny dla członków Sekcji Numizmatycznej Oddziału Krakowskiego Polskiego Związku Filatelistów Kraków ul. Wiślna 2 skrytka pocztowa 756

Red. guje : mgr inż. T. Kałkowski

Rok III w Krakowie w październiku 1960 r Nr. 10 /32/

Poczet banknotów polskich
/ciąg dalszy z poprzedniego Nru./

2. Bony z drugiej połowy XIX wieku.

W latach 1850 - 1900 bony papierowe pojawiają się sporadycznie we wszystkich dzielnicach Polski. Nikt jeszcze nie dokonał dokładnej inwentaryzacji tych bonów. Powinno one być dziełem zbiorowym zbieraczy, albowiem wydaje się, że tylko połączone poszukiwania w zbiorach publicznych i prywatnych mogą dać jakiś pożyteczny wynik.

A. Zabór austriacki.

Szereg galicyjskich dominialnych bonów papierowych, służących do opłacania robotników rolnych i leśnych w Zarządach dóbr publi- kowski Franciszek Kotula w miesięczniku "Mówią Wieki" Nr. 6 z 1958 str. 6 i następne. Niestety nie podał szczegółowego katalogu tych bonów. Ze zmniejszonych rycin dołączonych do tej pracy możemy odczytać tylko kilka dominiów galicyjskich: Dzików, Lipnik, Łętownia, Ustrobnia, Wiśniowa. Bony te opiewają na różne kwoty w krajcach, zaś późniejsze w centach waluty austriackiej guldenowej.

Sled bonów wydawanych przez zakłady przemysłowe znajdujemy w artykule S. Gibasiewicza, zamieszczonym w "Wiadomościach Numizmatycznych" 1959 - Nr. 1/2 - str. 78. Oto Zarząd Dóbr i Zakładów Przemysłowych w Zakopanem wydał asygnaty na 10 i 50 krajców austriackich, datowane na 1 kwietnia 1865 r. Okrzuje się, że jest to już drugie wydanie asygnat pieniężnych. Pierwsze nastąpiło parę lat wcześniej i doczekało się zakazu władz austriackich wydawania takich asygnat. Może gdzieś w starych chatkach góralskich w Kuznicach w Zakopanem udałoby się znaleźć te asygnaty. Nawiasem dodajemy, że zakłady kuznickie wydawały też bony met. lowe.

Wreszcie jeśli chodzi o bony kupieckie, widzieliśmy bon papierowy na 50 centów austriackich, zielony o wymiarach 85 x 55 mm wydany przez Dom Złocen Józefa Morona w Nowym Sączu z datą 1863/64. Te trzy wzmianki wskazują, że w Galicji w drugiej połowie XIX w. były wydawane zarówno bony dominialne, jak i przemysłowe i kupieckie.

B. Zabór rosyjski
1. Królestwo Kongresowe.

Notujemy takie dwie pozycje:

matr. 44/60

I. Przedbórz /Wola Widoma/, pow. Końskie, woj. kieleckie
Firma L. Eichmann & Co - 6 groszy, 10 groszy, 1 złoty - trzy
bony z datą 24.IV.1853

II. Warszawa - Firma "Merkury" - szereg bonów w walucie rosyjskiej:
1, 2, 5, 5, 10, 15, 30, 50 kop., 1, 3, 5 rubli. Różne daty
1875 - 1881.

2. Gubernia Wołyńska

Znany dwie emisje bonów dominialnych z powiatu Dubno z lat 1872 -
1873:

1. Dominium Długoszyje. Cztery bony w języku rosyjskim na barwnych
kartonach o wymiarze ok. 55 x 45 mm: 5 kop. - brązowe, 15 kop. -
żółty, 20 kop. - niebieski, 30 kop. - szary
Z notatek po Karolu Beyerze słynnym numizmatykiem warszawskim /zm.
w 1877/ wiadomo, że przywiózł on kilka serii z Petersburga płaćąc
za cztery sztuki 6,50 rb. Bony te miał wydać Antoni Kozuchowski,
właściciel majątku Długoszyje.

2. Dominium Pokaszczew /Pokaszczów/ pow. Dubno. Białe kartoniki
o wymiarze 60 x 45 mm litografowane kolorem niebieskim w języku
rosyjskim - wartość słowami, numer bieżący i podpis /rosyjski/
jak gdyby Borusowski. Na odwrociu pieczęć sygnetowa poziomo -
owalna, niebieska. Na niej dwie tarcze pod wspólną 5 -płkową ko-
roną - herby niewidoczne, ale nad koroną klejnot herbowy: Panna
z krzyżem. Na niektórych egzemplarzach ręcznie wpisana data 1873.
Trzy wartości: XX kop, XXV kop i XXX kop.

3. Gubernia Podolska

Majątek Maliczkwice - właściciel Kornel Krzeczunowicz, Ormianin,
członek austriackiej Izby Panów Rok 1855. Cienki biały papier -
wym. ok. 55 x 35 mm ręcznie pisany: Rok 1855 za las odrobił pieszko
dzień jeden No 1.

Pieczętka jedna: poziomo owalna: KORNEL KRZECZUNOWICZ

" druga okrągła GMINA MALICZKOWICE

przybite na awersie lub rewersie jedno lub drugie, także obie razem.
Bon opisany przez M. Kowalskiego w Wiadom. Num. 1959 Nr 1/2 str. 81

C. Zabór pruski.

1. Łąd koło Skupcy woj. poznańskie /dawniej zabór rosyjski/
Firma Nelken wydała w r. 1894 bony na:
5, 7, 5, 10, 10, 5, 12, 20 i 30 kop.

2. Wielkie Ks. Poznańskie Banknoty wydane przez "Die Provinzial -
Aktienbank des Grossherzogthums Posen in Posen" w emisjach:
a/ 1.XII.1857: 10, 20, 50 i 100 talarów,
b/ 18.III.1867: 10, 20, 50 i 100 talarów
c/ 1874: 100, 200 i 500 marek
d/ 17.III.1883: 100, 200 i 500 marek.

D. Stany Zjednoczone Ameryki Płn.

1. Buffalo. Firma Smyczyński wydała ok. 1890 r /?/ małe bony
na 10 cents w postaci znaczków o wym. 15 x 22 mm - papier cienki
biały, druk lilie

Czekamy na odzew Kolegów zbieraczy z tego zakresu.

NUMIZMATYK KRAKOWSKI

Wewnętrzny Komunikat Numizmatyczny dla Członków Sekcji
Numizmatycznej Oddziału Krakowskiego Polskiego Związku
Filatelistów Kraków ul. Wiślna 8 skrytka pocztowa 756

Redaguje: mgr inż. T. Kałkowski

Rok III

w Krakowie w listopadzie 1960 r

Nr. 11 /33/

Z żałobnej karty

W dniu 4.X.br zmarł w Katowicach w wieku 85 lat prof. Jan Wysocki, artysta - plastyk, malarz i rzeźbiarz, ale przede wszystkim czołowy medalier polski pierwszej połowy XX wieku. W ciągu długiego i bardzo pracowitego swego życia zmarły artysta wykonał ogromną ilość bardzo pięknych medali, medalionów i plakiet, które przyniosły Mu wielką sławę. Jego też projektu była wybita w roku 1933 10 złotych z popiersiem Jana III na 250 - lecie Odsieczy Wiedeńskiej. Prof. J. Wysocki był Ślązakiem, rodem z Mwałowic. Praca Jego zgromadzono w osobnej sali w Muzeum Ziemi Bytomskiej w Chorzowie, gdzie od szeregu lat są kompletowane. Zmarły był członkiem Koła Numizmatycznego PTA w Katowicach i do ostatnich miesięcy uczęszczał pilnie na zebrania. Sędziwy wiek nie przeszkadzał Mu zabierać głos w dyskusjach.

Cześć Jego zrocznej pamięci!

Wiadomości bibliograficzne

Terlecki Wład. Katalog monet polskich 1916 - 1958

Nakładem DESY w Warszawie 1960 72 str. Dużo rycin

Ukazał się nareszcie zapowiadany oddawna katalog, na który czekała od lat zbieracze polskich monet międzywojennych i najnowszych. Pięknie na kredowym papierze wydana książeczka, formatu kieszonkowego pomyślana przez DESY jako Nr. 1 Biblioteczki Zbieracza Dzieł Sztuki.

Katalog obejmuje wszystkie monety wydane przez władze państwowe na ziemiach polskich. Nie zawiera z tym całej masy monet miejskich, samorządowych i prywatnych, tak oficjalnie bitych w czasie I wojny światowej w latach od 1917 - 1923. Nie zawiera również spisu pieniędzy papierowych, które wymagają oddzielnego opracowania. Cena Katalogu 32 zł, wprowadzić wysoka, jest jednak usprawiedliwiona piękną szatą graficzną, w jaką został zaopatrzony. Oby za tym katalogiem rychło poszły następni!

"Moneta polska i obca"

Pod takim tytułem ukazał się w październiku br pierwszy numer nowego biuletynu numizmatycznego, przeznaczanego głównie dla młodzieży szkół średnich. Ilustrowany ten biuletyn jest wydawany przez Młodzieżowy Dom Kultury w Krakowie, ul. Kruczerska 9. Cena numeru 5 zł.

Poczet banknotów polskich

/ciąg dalszy z poprzedniego numeru. /

8. Banknoty austriackie z polskim oznaczeniem wartości z lat 1772 - 1918.

W pierwszym rozbiórce Polski w roku 1772 Austria zagarnęła południową część Polski, dając jej nazwę Królestwa Galicji i Lodomerii z Wielkim Księstwem Krakowskim, Księstwem Oświęcimskim i Zatorskim. Odtąd wielojęzyczne państwo austriackie przy podważaniu wartości na pieniądzu papierowym obok innych języków uwzględniało również język polski. Przy sposobności wymieniamy tu "królów Galicji": Maria Teresa 1772 - 1780, Józef II 1780 + 1790, Leopold II 1790 - 1792, Franciszek II 1792 - 1804.

W roku 1804 władca ten rozwiązał Cesarstwo Niemieckie i proklamował Cesarstwo Austriackie, w którym panował dalej jako Franciszek I 1804 - 1835, Ferdynand I 1835 - 1848, Franciszek Józef I 1848 - 1918, poczyniła Austria rozpadła się na kilka republik narodowych.

Niestety nie umiemy wymienić tu pełnego szeregu banknotów austriackich z polskim oznaczeniem wartości. Ograniczamy się tylko do tych okazów, jakie w ciągu ostatnich dwóch lat oglądaliśmy na zebraniach naszej Sekcji. Są to:

1. Panowanie Franciszka I 1804 - 1835

1. Bankocetle wiedeńskie z datą 1.VI.1806
 - 5 Gulden z polskim napisem "Pięć Ryńskich" 80 x 145 mm
 - 10 Gulden " " "Dziesięć Ryńskich" 94 x 152 mm
2. Einlosungs-Schein von Einem Gulden z datą 1.III.1811 z napisem polskim "Jeden Ryński" 97 x 68 mm
3. Anticipations-Schein von Zwey Gulden z datą 16.IV.1813 z napisem polskim "Dwa Ryński" 72 x 105 mm

2. Panowanie Franciszka Józefa I 1848 - 1916

a/ Waluta guldenowa

4. 1.I.1851 5 Gulden 127 x 100 mm "Pięć złotych reńskich"
5. 1.IX.1860 10 Kreuzer 112 x 41 mm. Na odwrociu zielony poddruk Napis polski: "Dziesięć now. krajcarów".
6. 1.IX.1860 10 Kreuzer 63 x 46 mm Napis polski jw.
7. 15.I.1863 10 Gulden 145 x 117 mm Napis polski: "Dziesięć złotych reńskich".
8. 7.VII.1866 1 Gulden 78 x 122 mm Napis polski na ornamencie na odwrociu: "Jeden złotych reński".
9. 7.VII.1866 5 Gulden 136 x 90 mm Napis polski na ornamencie na odwrociu: "Pięć złotych reńskich".

Banknotów tych jest z pewnością znacznie więcej. Prosimy o uzupełnienia.

c.d.n.

N U M I Z M A T Y K KRAKOWSKI

Wewnętrzny Komunikat Numizmatyczny dla Członków Sekcji Numizmatycznej Oddziału Krakowskiego Polskiego Związku Filatelistów Kraków ul. Wiślna 8 skrytka pocztowa 756.

Redaguje: mgr inż. T. Kałkowski

Rok III

w Krakowie w grudniu 1960 r

Nr. 12/34/

Od Redakcji.

Wszystkim PT miejscowym Członkom Sekcji Numizmatycznej przypominamy uprzejmie o konieczności wpłacenia składki rocznej do Polskiego Związku Filatelistów na rok 1961. Prosimy dokonać tego najpóźniej do końca stycznia 1961 r.

Członkowie zamiejscowi zechcą w tym samym terminie nadesłać należność za komunikat w kwocie zł. 24.- za cały rok 1961. Najwygodniej uczynić to listem poleconym, przesyłając znaczki pocztowe po 40 i 60 gr na powyższą sumę. Adres w nagłówku.

Dziękujemy za punktualne wykonanie!

-x-x-x-x-x-

Czy istnieją banknoty Rzeczypospolitej Krakowskiej z lat

1815 - 1846?

Takie zapytanie nadeszło od jednego z naszych członków zamiejscowych w związku z publikowanym w Biuletynie ogólnym spisem banknotów polskich. Ktoś mu wspominał, że Wolne Miasto Kraków czyli tzw Rzeczpospolita Krakowska powołana do życia przez Kongres Wiedeński w 1815 r. wybierając w roku 1835 własną monetę metalową, emitowała również pieniądz papierowy, dzisiaj rzekomo bardzo rzadki.

Po zbadaniu sprawy możemy stwierdzić, że Wolne Miasto Kraków żadnych banknotów nie wydało, jednakowoż taki wniosek był istotnie złożony w roku 1833 do łaski Przewodniczącego Zgromadzenia Reprezentantów Wolnego Miasta.

Wniosek ten był nawet wydany drukiem w formie gotowego projektu wybicia Papierów Bankowych w wartości dwa mln. złp. Projekt ten składał się z 34 artykułów i przewidywał emisję:

500.000 szt. biletów jednozłotowych na sumę	500.000.- złp
200.000 szt. " 5-złotowych na sumę	1.000.000.- złp
50.000 szt. " 10-złotowych na sumę	500.000.- złp
razem na sumę	2.000.000.- złp

Do emisji tych banknotów jednak nie doszło. Trudno bez wnikliwszego zbadania archiwaliów wysledzić dlaczego tak się stało.

K.W.Becker - numizmatyk i fałszerz numizmatów

Najdziwocześniejszym fałszerzem numizmatów był w pierwszej połowie XIX w Karol Wilhelm Becker- antykwariusz w Spirze /Speyer/

w Palatynacie Reńskim, radca dworu bawarskiego księstwa Isenburg. Posiadał znakomity talent medalierski, a że był zapalonym numizmatykiem, więc zabrał się do sporządzenia dziesiątków stempli menniczych do bicia różnych wyimaginowanych numizmatów. Następnie sam te sztuki bił i w swoim antykwariacie prowadził nimi szeroki handel w całej Europie, nie bardzo się nawet z tym kryjąc, że są to jego własne wyroby. Skandal wybuchł dopiero w 1820 r, gdy okazało się, że największe Muzea Europy posiadają fałszyfikaty Beckera kupione jako oryginały.

W 1825 r sensacja dochodzi do szczytu. Becker drukuje dokładny katalog swoich fałszywych stempli, których wyszczególnił 506 sztuk, poczym cały komplet sprzedaje cesarskiemu Gabinetowi Numizmatycznemu w Wiedniu za sumę 8 tys. guldenów.

Kiedyś napiszemy o polskim naśladowcy Beckera.

Poczet banknotów polskich

8. Banknoty austriackie z polskim oznaczeniem wartości z lat
1804 - 1918

2. Panowanie Franciszka Józefa I. /1848, - 1916/

b/ Waluta koronowa

/c.d. z Nru 11/

10. 2.I.1902.	20 Kronen 136 x 90 mm Napis polski: Dwadzieścia koron. Różowy nadrukniebieski
11. 2.I.1902	50 Kronen. niebieski, papier różowy, 152 x 101 mm Napis polski: Pięćdziesiąt koron
12. 2.I.1902	100 Kronen. Ciemnozielony, papier różowy 165 x 110 mm Napis polski: sto koron
13. 2.I.1902	1000 Kronen Ciemnoniebieski, papier szaro-różowy. 192 x 128 mm Napis polski: tysiąc koron.
14. 2.I.1904	10 Kronen. Papier tęczyowy niebiesko - różowy. 137 x 80 mm. Napis polski: dziesięć koron.
15. 2.I.1907	20 Kronen. Papier tęczyowy, 152 x 90 mm Napis polski: dwadzieścia koron.
16. 2.I.1912	100 Kronen. Papier tęczyowy, 164 x 108 mm. Napis polski: sto koron.
17. 2.I.1913	20 Kronen. Papier tęczyowy, po stronie węgierskiej w pasach poziomych 152 x 90 mm. Napis polski: dwadzieścia złotych,
18. 2.I.1913	Jak Nr. 17, ale po stronie węgierskiej papier tęczyowy w pasach pionowych.

-X-X-X-X-X-X-

Redakcja Numizmatyka Krakowskiego przesyła wszystkim
Członkom Sekcji Numizmatycznej serdeczne życzenia
z okazji

N o w e g o R o k u 1 9 6 1 !